

TARIM İŞLETMELERİNİN FİNANSMANI

Prof. Dr. Erdođan GÜNEŐ
2018-2019

DERS İÇİN ÖNERİLEN KAYNAKLAR

Akgüç, Ö. Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesi, Avcıol Basım Yayınevi 5. Baskı, İstanbul, 1991.

Bary, P, Hopkins, J. A., Baker, C.B. Financial Management in Agriculture, The Intestate Printers and Publishers Inc., US, 1979.

Bülbül, M., Tarım İşletmelerinin Finansmanı, A.Ü.Z.F. Yayınları, Ankara, 2006.

Çetin, B. Tarım İşletmelerinin Finansmanı, Uludağ Üniversitesi yayınları, Bursa,

Karacan, A. R. Tarım İşletmelerinin Finansmanı ve Tarımsal Kredi, E.Ü.Z.F. Yayınları No: 498, İzmir, 1991.

Hatipoğlu, Z. Temel İşletme Finansı, Yeni İktisat ve İşletme Yönetim Dizisi No: 10, İstanbul, 1993.

Fulya, A., Gürman, T., Arman, T.T., Excel ile Finans, Literatür Yayıncılık

Paul N. Ellinger and Peter J. Barry., Farm and Rural Business Finance, University of Illinois

Paul Söderlind; Lecture Notes for Finance, University of St. Gallen.

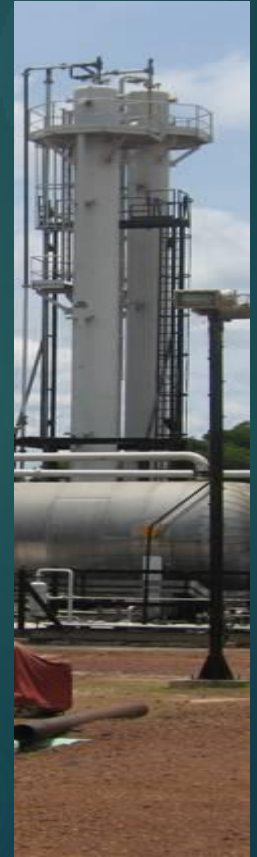
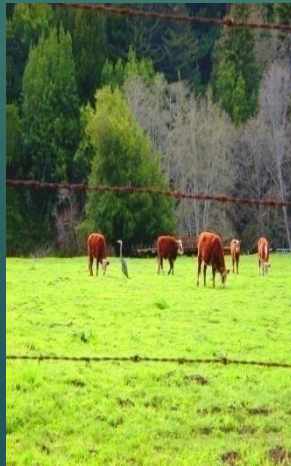
Antonio Mele; Lecture Notes in Financial Economics, The London School of Economics and Political Science

İÇERİK

- 1.Hafta: Giriş- İşletme Finansmanı: Tanımı, Kapsamı ve Fonksiyonları
- 2.Hafta: İşletme Finansmanının Prensipleri ve Esasları
- 3.Hafta: Tarımsal İşletmelerde Finansman Şekilleri
- 4.Hafta: Tarım İşletmelerinde Sermaye ve Yapısal Durumu
- 5.Hafta: Tarımsal Finansman ve Özellikleri
- 6.Hafta: Tarımsal Kredi: Özellikleri, Koşulları ve Prensipleri
- 7.Hafta: Tarım İşletmelerinin Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesi
- 8.Hafta: Türkiye Tarımında Kredi Organizasyonu
- 9.Hafta: Türkiye Tarımında Kredi Piyasası ve Aktörleri
- 10.Hafta: Tarımda Kredi Uygulamaları ve Kredi Piyasasındaki Gelişmeler
- 11.Hafta: Tarımda Kredi Sorunları ve Öneriler
- 12.Hafta: Öğrenci Uygulama Çalışmaları
- 13.Hafta: Öğrenci Uygulama Çalışmaları
- 14.Hafta: Genel Değerlendirme ve Sonuç

GİRİŞ; tarımsal finansmanın gerekliliği

- Tarımsal üretim faaliyetinde gelişme
- Üretim artışı ve verimlilik
- Tarım sektöründe gelir artışı ve refahtaki gelişmeler
- Tarım sektöründe sermaye gereksinimi artışı
- Teknik ve bilimsel gelişmeler
- Tarımsal üretim sürecinde pazarlama gelişimi
- Tarım- sanayii etkileşimi/ bütünleşmesindeki gelişmeler
- Kırsal kesimin yerinde kalkındırılması
- Tarımın Finansmanına Yönelik Organizasyonlar ve Uygulamalar

FİNANSMANI KAVRAMSAL GELİŞİM / FONKSİYONU

- Gelişmiş ülkelerde 20. yüzyılın başından itibaren diğer alanlarda olduğu gibi, **finansman** alanında da önemli gelişmeler yaşanmıştır.
- Sanayileşme ve tarımsal kalkınmaya bağlı olarak işletmelerin **artan finansman talebinin karşılanması** önemli bir sorun haline gelmiştir. İşletmelerin artan kredi taleplerine karşın, özellikle kentsel ve kırsal kesimlerdeki küçük tasarrufların büyük işletmelere aktarılması veya küçük tasarrufların yatırımlara yönlendirilmesi kolay olmamıştır. İşletmelerin **finansman gereksinimleri, para bulma veya fon tedariki** olarak anlaşılmıştır.
- **1950'li yıllara kadar finansman kavramı** sadece fonların sağlanması olarak algılanmıştır. İşletmelerin büyümesi, üretimin bütünüyle pazara yönelik olması ve üretimde endüstriyel girdilerin kullanımına paralel olarak finansman, işletmelere yeterli, zamanında ve düşük maliyetli fon sağlamak olarak tanımlanmıştır.
- **Günümüzde ise finansman, yalnızca fonların tedarik edilmesini değil, aynı zamanda fonların yatırımını da** içermektedir.
- Bu kapsamda **FİNANSMAN**, işletmelerin gereksinim duydukları fonları en uygun koşullarda temin etmeleri ve bu kaynakların en etkin biçimde kullanımını sağlamak ve yönlendirmek /yönetmek olmaktadır.

- İşletmelerin **amaçlarına** ulaşabilmeleri için, **sermaye ve finansman** en önemli kısıtlayıcı faktör olmuştur. Bu bakımdan **finansman fonksiyonu**, işletmelerde girişimci kararlarının başarıya ulaşmasında en büyük etkenlerden biridir.
- İşletmelerde üretimin nitelik ve nicelik yönlerinden artırılması, finansman talebini artırmaktadır. Bu yüzden işletmelerin üretim ve pazarlama sürecindeki fonksiyonlarının başarısı, büyük ölçüde **finansman kararlarının rasyonel** olmasına bağlıdır.
- İşletmelerde finansman politikalarının etkinliği, **üretim, pazarlama, üretim girdileri ve işgücü varlığı ve kullanımının birlikte analiz edilmesi ve değerlendirilmesine** büyük ölçüde bağlıdır.
- İşletmelerde mevcut olanaklardan faydalanabilmek veya işletmenin faaliyetini sürdürebilmek için **finansman analizi** şarttır.

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde **tarımsal üretimin organizasyonu** sorumluluğunu üzerine almış olan işletmeci (çiftçi), üretim dönemi sonunda yeterli rantabilite elde etme sorumluluğu ile karşı karşıyadır.

Girişimci gelişen ekonominin gereği olarak, kendisi ve işletmede çalışan aile fertlerine, daha yüksek bir **gelir düzeyi** sağlamak durumundadır. Ayrıca gelecekteki faaliyetleri düzenli olarak yürütülebilmesi için de **öz sermayesini artırmak** zorundadır.

Kamu finansmanı-İşletme finansmanı

- Finans = Finansman
- İşletme finansmanı (business finance) ≠ kamu finansmanın (public finance: maliye)
- Kamu finansmanında, devletin veya kamu kuruluşlarının, toplumun ortak gereksinimlerini karşılamak amacı ile yapılacak faaliyetlerin finanse edilmesi amaçlanmaktadır. Diğer bir ifade ile kamu hizmetlerinin yapılabilmesi için ilgili kamu kuruluşları paraya ihtiyaç duymaktadırlar. Bunlar birer mali olay olup, maliye biliminin konusunu oluşturur.
- İşletme finansmanı ise, her çeşit ticari, sanayi, tarım ve hizmet işletmelerinin para temin etmeleri ve kullanmalarını incelemektedir.

Farklı Finansman Kavramları

- Günümüze kadar genel ekonomi içinde, finansman kavramının yeri ve kapsamını gösteren sınırlar üzerinde **tam bir görüş birliği** olmamıştır. Bu durum finansman sorunlarının genel ekonomi içindeki yeri ve öneminin **kavranmasındaki gecikmelerden** kaynaklanmıştır.
- Finansman kavramının önemi, her bir teşebbüs için ayrı ayrı finansman sorunlarının detaylı olarak incelenmesi ile belirginleşir. Bu süreçte **ekonomi politikası ve piyasa düzeninin de (Piyasa, karma ve planlı ekonomi)** etkisi olmuştur.
- İşletmelerde üretim hacmi ve satış olanağını ekonomik sistemlerin farklılıkları belirleyebilmektedir ve önemli olan konu **finansman sorununun** çözülmesidir.

- Finansman kelimesi Fransızca maliye anlamına gelen finans sözcüğünden gelmektedir. Genel olarak ödeme emri, devlet geliri ve para işleri anlamlarında kullanılmıştır.
- Basit olarak finansman, işletmelerin öz varlıklarının artırılması olarak kullanılmaktadır.
- Ekonomistler önceleri finansmanı sadece fonların ya da sermayenin temini anlamında kullanmışlar ve sonraları paranın yönetimi de bu kapsamda ele alınmıştır.

- Genel olarak işletme dışından sağlanan sermayeye yabancı sermaye adı verilmekte olup, bunun da daima para şeklinde temin edilmesi zorunluluğu bulunmamaktadır. **Finansman kavramından sadece para temin edilmesinin anlaşılması görüşü, uygulamada yer bulamamıştır.**
- Para yanında finansmana kıymetli varlıklar, hammadde, alet ve makine, paraya çevrilebilir mallar ve nakit paranın dahil olduğunun anlaşılması oldukça zaman almıştır.

□ Bazıları finansmanı; öz sermayenin temin edilmesini veya nakit parayı ifade etmektedir. Bu kapsamda para temini veya kısa vadeli kredi sağlanması, finansman içinde düşünülmemektedir.

○ Bazıları ise bireylerin kendi işletmelerinin ihtiyaçlarını kendilerinin karşılaması durumunda, finansmandan söz edilemeyeceğini ifade edilmektedir.

□ Çeşitli bilim adamları da finansmanı farklı olarak tanımlamışlardır.

Dar anlamda finansman tanımını yapan;

Liefmann'a göre **FINANSMAN**; yatırımlar için para teminidir, sermaye tedariki ise sadece hisse senedi ve tahvil çıkarılmasını içermektedir.

Köhler'in parasal finansman kavramında finansman sadece, teşebbüsteki ödeme akımları olarak ele alınmıştır.

Finansman kavramını geniş kapsamlı olarak açıklayanlar, sermaye tedariki ve kullanımını da buna dahil etmişlerdir.

Janberg'e göre finansman, servet oluşturmak ve serveti korumak için gerekli öz ve yabancı sermayeyi, nakdi ve aynı olarak temin etmektir.

Kalveram'a göre finansman, teşebbüslerde bütün sermaye ve kredi işlemleri ile sermayenin miktarının ve yapısının yani teşekkül tarzının işletmenin amacına uygun olarak planlanması ve uygulanmasıdır.

- Dar anlamı ile finansman, öz ve yabancı sermaye temin edilmesidir. Bu durum, servetin oluşumuna veya artmasına hizmet eder ve işletme bilançosunun pasifinde görülür.
- Paranın sadece servete dayanarak temin edilebilmesi ve bilançonun aktifinde de değişikliğin sağlanması ise finansmanın geniş anlamda ifadesidir. Böylece finansman kavramı, müteşebbisin amaçlarını gerçekleştirebilmesi için sermaye temin etmesi ve sermayenin şekil değiştirmesi işlevlerinin tamamını içermiş olmaktadır.

- İşletmelerde öz veya yabancı sermayenin temin edilmesi durumlarında, **dahili finansman** ve **"harici finansman"** gibi kavramlar ortaya çıkmaktadır.
- İşletmenin belirli bir faaliyet dönemi içinde kendi bünyesinden sağlamış olduğu para, teşebbüsün veya işletmenin **öz sermayesi** demektir. Bu paranın işletmede tekrar kullanılması işletmenin bir nevi **kendi kendini finanse (Dahili finansman)** etmesidir. Bunun sonucunda işletmenin öz sermayesinde bir artış görülür.
- İşletmeye dışarıdan ödünç alınan sermayeye ise **dış-yabancı veya harici finansman** denir.